

VÀNG DA SƠ SINH

Bệnh vàng da sơ sinh là gì?	Vàng da là một trong những triệu chứng thường gặp và đáng chú ý nhất ở trẻ sơ sinh, xảy ra ở 60% trẻ đủ tháng và 80% ở trẻ non tháng. Vàng da là hiện tượng da, kết mạc mắt của trẻ có màu vàng và là biểu hiện của sự tăng bilirubin trong máu.
Nguyên nhân gây bệnh	<ul style="list-style-type: none">- Bất thường về hồng cầu- Bất thường liên hợp bilirubin tại gan:- Các hội chứng di truyền, suy giáp...- Vàng da do sữa mẹ.- Giảm đào thải hoặc tăng tái hấp thu bilirubin: tắc mật, hẹp teo ống tràng, tắc ruột do phân su, phình đại tràng bẩm sinh...- Không rõ nguyên nhân: chiếm một tỉ lệ khá lớn.
Những yếu tố nguy cơ và yếu tố góp phần làm vàng da nặng hơn	<ul style="list-style-type: none">- Non tháng (tuổi thai dưới 38 tuần).- Máu tụ, bứu huyết thanh.- Có anh chị em ruột vàng da phải chiếu đèn hoặc thay máu.- Vàng da xuất hiện sớm (trước 24 giờ tuổi).- Da ửng đỏ do đa hồng cầu.- Nhiễm trùng.- Chậm tiêu phân su.
Biểu hiện thường gặp của bệnh	Vàng da và vàng kết mạc mắt là biểu hiện bên ngoài của bệnh. Để phát hiện sớm và chính xác trẻ vàng da, cần quan sát trẻ ở nơi đủ ánh sáng mà tốt nhất là dưới ánh sáng mặt trời. Dấu hiệu nặng cần chuyển trẻ đến bệnh viện: bỏ bú, li bì, quấy khóc, vàng da xuất hiện trong vòng 48 giờ đầu sau sinh, vàng da đến lòng bàn tay bàn chân, vàng da ở trẻ sinh non hoặc trẻ bệnh, vàng da kéo dài (trên 2 tuần ở trẻ đủ tháng hoặc trên 3 tuần ở trẻ non tháng).

<p>Biểu chứng</p>	<p>Nồng độ bilirubin trong máu quá cao sẽ gây độc cho não, gây ra biến chứng thần kinh ở trẻ vàng da. Gồm 2 thể:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bệnh lý não thoáng qua: ở giai đoạn đầu các rối loạn của hệ thần kinh mang tính tạm thời và có thể hồi phục. Trẻ có biểu hiện ngủ gà và sẽ tỉnh táo trở lại khi được điều trị hợp lý - Vàng da nhân: là biến chứng nặng nề nhất, có thể diễn tiến cấp tính dẫn đến tử vong hoặc diễn tiến mạn tính thành các di chứng thần kinh như rối loạn phát triển tâm thần vận động, bại não, điếc, mù mắt... Biểu hiện trên lâm sàng là bú kém, ngủ li bì, khóc thét từng cơn, rối loạn thân nhiệt, gồng ưỡn, cơn ngưng thở... Ở trẻ non tháng triệu chứng nghèo nàn, không điển hình. - Các yếu tố tiên lượng trẻ dễ xảy ra biến chứng vàng da nhân: thiếu oxy, giảm albumin máu, toan máu, hạ đường huyết, hạ thân nhiệt...
<p>Các xét nghiệm cần làm</p>	<p>Bao gồm xét nghiệm đánh giá độ nặng và xét nghiệm tìm nguyên nhân:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Đánh giá mức độ: bilirubin máu. - Tìm nguyên nhân: công thức máu, phết máu ngoại biên, nhóm máu mẹ-con, test coombs trực tiếp, men G6PD, chức năng tuyến giáp...
<p>Hướng điều trị</p>	<p>Có 2 phương pháp điều trị chính là chiếu đèn và thay máu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Chiếu đèn là phương pháp được sử dụng rộng rãi, an toàn và hiệu quả ở phần lớn trẻ vàng da. Chiếu đèn có thể chiếu một mặt hoặc hai mặt tùy vào mức độ tăng bilirubin và sự đáp ứng của trẻ. Khi chiếu đèn, cần đảm bảo diện tích da tiếp xúc ánh sáng đèn là lớn nhất, chỉ che mắt và bìu (bé trai) và chiếu liên tục 24/24 chỉ nghỉ khi cho bú. Trẻ có thể có tình trạng tăng thân nhiệt và mất nước trong lúc chiếu đèn, do đó cần theo dõi thân nhiệt và tăng lượng dịch nhập thêm 10-20% nhu cầu của trẻ. - Thay máu là thủ thuật xâm lấn, có tỉ lệ tử vong 1-5% và có thể cao hơn ở trẻ nhẹ cân, non tháng. 5-10% có biến chứng nặng nề: viêm ruột hoại tử, nhiễm trùng, rối loạn điện giải, giảm tiểu cầu... Thay máu được chỉ định khi trẻ có biến chứng hoặc nguy cơ diễn tiến đến biến chứng vàng da nhân. Cần duy trì chiếu đèn tích cực trước, trong và sau khi thay máu
<p>Chế độ theo dõi và phòng ngừa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Về mặt sản khoa: quản lý thai nghén tốt bằng cách khám thai định kì để phát hiện và điều trị sớm các bất thường, vệ sinh thai nghén phòng ngừa nhiễm trùng ở mẹ, khuyến khích bú mẹ sớm, cung cấp kiến thức cơ bản cho mẹ về chăm sóc trẻ sơ sinh, tham vấn một số bệnh di truyền... - Về mặt nhi khoa: không nằm buồng tối, khuyến khích phơi nắng hàng ngày để quan sát màu da trẻ dưới ánh nắng mặt trời nhằm phát hiện sớm vàng da và đưa trẻ đến khám ngay để được đánh giá và điều trị kịp thời.